

ZPRÁVY.

České knize právnické. Ke konci měsíce března byl pořádán po republice »Týden české knihy«. I my právníci měli bychom si vzpomenouti významu, čím kniha je právě n a š e m u stavu. Bylo by chybou mysliti jen na knihu zasvěcenou beletrii, nýbrž je právě nutno si připamatovati, že kulturu celou tvoří jak kniha zábavná, tak i kniha vědecká, odborná. A jestliže mají vedle knihy jiná zaměstnání své přístroje, kružidla, rýsovadla, mikroskopy, dalekohledy, aparáty experimentální, jež takřka každou hodinu se zdokonalují, my právníci máme jen a pouze svou knihu, k n i h u o d b o r n o u. Jsme proto chudší, je proto snad naše věda nižší než ostatní vědy neb techniky? Jistě nikoliv. V tomto bodě máme druhy ve filosofech. Nám je kniha celým světem a víme, jaký zvláštní pocit klidu se v nás rozhostí, stojíme-li před takovou dokonalou knihovnou juristickou a jakou naopak v nás vzbudí bolest, že knihovna naše, knihovna právnická je neúplná. Žel, že těch bolestí je mnoho. Neboť do převratu česká kniha právnická byla Popelkou a český právník musil se vždy a všude utíkat ke knize psané cizím jazykem. Teprve naším osvobozením státním osamostatnili jsme se i v literatuře právnické.

Osm let je příliš krátká doba, než by bylo možno vytvořiti úplnou, soběstačnou literaturu odbornou, jež by plně nahradila cizí produkci. Mnoho dobrého bylo vykonáno na tomto poli, ale také řada brázd není dosud ani doorána, ani vůbec načata. »Novinu třeba hluboko orati« a pracovati po léta úsilovně a namáhavě. Nestačí síly jedincovy, je nutno spojití se ke společné práci. Každý musí přiložit ruku k dílu. Věnujte trochu svého zájmu odborné knize právnické! Pohleďte na referentské rubriky v našem časopise, co knih vychází dobře, poctivě zpracovaných a ptejte se sama sebe, zda aspoň zlomku z nich si řádně povšimnete. Zpráva obětavého referenta, jenž nesobecky upozorňuje své kolegy v povolání na knižní novinky, upozorní Vás na knihu, vezměte ji do ruky, bude Vás zajímat. Věnujte se své časopisecké literatuře, sledujte své odborné listy a máte-li co hodnotného, popřejte ze své zkušenosti i jiným svým kolegům. Poznáte záhy, že Vás tato práce bude těšit a nejen prohloubí Vaše zkušenosti, nýbrž i zpříjemní Vaši denní praxi.

Ča.

Prof. Dr. Albert Milota narozený dňa 8./IV. 1877. je už druhým päťdesátníkom našej fakulty; a bars sa habilitoval na universite Komenskeho teprve v r. 1922, tým viac vystupuje jeho plodná vedecká i administratívna činnosť vykonaná behom týchto niekoľko rokov jeho profesorovania. Už ako praktický právnik venoval sa celkom záslužnej činnosti buditelskej a vedeckej, jehož prednou ozdobou bol celý riad vedecky významných článkov a spisov. Po prevratu bol menovaný ministerským tajomníkom ministerstva spravodlnosti, kde na prvom mieste jeho pričinením boly vydané prvé vzácne preklady trestného zákona a trestného poriadku uhorskeho a kde sa súčasnil vypracovania mnohých zákonov, menovite zákona o podmienočanom odsudeníu a zá-

kona na ochranu republiky, ktoré pozdššie, ako profesor vydal opatrené podrobným a jasným výkladom jednotlivých ustanovení. Na začiatku v roku 1922 habilitoval sa na právnickej fakulte univ. Komenkeho, kde bol téhož roku menovaný riadnym profesorom práva trestného a trestného poriadku, v r. 1924—1925 bol dekanom a nasledujúceho roku prodekanom. Jako všetci profesori tunajšej fakulty má prof. Milota lví podiel na vybudovaní a obohatení právnickej fakulty, medzi nimiž vybudovanie ústavu práva trestného a ústavu kriminologickeho nebolo úkolom najsnadnejším.

Čo sa jeho vedeckej činnosti týče, prejavuje sa tato v celej riade spisov a článkov uverejnených v rôznych časopisoch pre kriminalno-politickú vedu a v poslednej dobe v časopise »Spoločnosti pro trestní právo« ktorého je prof. Milota hlavným redaktorom, a je to menovite jeho péro, jež dôkladne probiera aktuálne otázky vyvolane stále stúpajúcim významom hesla »boj proti zločinnosti« hlavne odstranení onech sociálných a spoločenských činiteľov, ktoré zločinnosť zapríčiňujú a podporuju. V tejto myšlienke charakterisuje sa cela jeho vedecká činnosť, ktoru uplatňuje vo svojich vedeckých prácach a hlavne pri budovaní noveho čl. trestného zákona v komisii min. spravdnosti pro reformu trestného práva již členom. Všetky práce a diela prof. Miloty vynikaju systematickosťou prísnuou logikou, v nichž vysvetľuje i ty nejsložitejši otázky právní jasno a srozumitelno a kde v každom vývodu je videl muže s praxí i teorií dokonale obeznámeného.

Pri prednáškach tak i do jeho výkladov zákona vkladá prof. Milota každej myšlenke potrebnou a náležitou životnosť a obraznosť, vyhýbajúc sa pri tom všetkej príliš učenej šroubovanosti, suchosti a nezáživných a scholastických kontroversií, čímž študujúcim pojmutie látky veľa usnadňuje, ale i dokonale zasvečuje; pre svoje kolegiálne vystupovanie teší sa prof. Milota, ako učitel a vódeca všeobecnej obľube u všetkých s ktorými dojde vo styk, ať už úradne či súkromne. Velká účasť na jeho prednáškach, seminarních a kriminologických cvičeniach, sú toho najlepším dokladom.

Prajeme preto našemu milemu prof. Milotovi aby, dočkav sa tejto päťdesiatky pri svojej plodnej činnosti, poskytol nám možnosť, abysme so stejne vrelými pocitmi, oslaviti mohli tiež jeho sedemdesiatku.

—tp—

Zemřel profesor Heveroch! Dojde-li k zúžení prostoru mezi la vicemi a katedrou profesorovou, stává se to zřídka mezi profesorem a posluchačem různých fakult a případy takové pak dosvědčují, že nejen téma, nýbrž i přednášející sám dovedl vzbuditi ve svých posluchačích opravdový interes. A přece případy takové se vyskytají. Profesor Heveroch nedávno zesnulý byl nejen znamenitým profesorem psychiatric medikám, nýbrž byl učitelem celých generací právnických. Dovedl vzbuditi svým poutavým a při tom nenuceným výkladem zájem i u těch, jimž se často nedostávalo vůbec základů medicinských i psychologických. »Zopakujeme si něco ze středoškolské psychologie! Tak, co pak to jsou představy« atd. počínaly výklady Heverochovy, zatím co předváděl pacienty a dával je vyslychat posluchači, jež zásadně tituloval před chorými »doktory«, pozdvihuje tak také trochu beztoho pokleslé sebevědomí vyšetřovatelovo, jenž se strachoval, aby vše správně vyzkoumal. A profesor rád si zažertoval. Nebylo divu, že leckterí z posluchačů dbali, aby se nedostali za stůl vyšetřovat, ale co nevěděli vyšetřující, to pomáhal profesor, a otázkami a rozmluvou s pacientem vyzvídaly se úchyľky v duševním stavu chorého. »Jak se jmenujete, kolik je vám let, kde jste se narodil, jaké je vaše zaměstnání, jste svobodeni, ženati, jste voják, proč jste sem přišel« a na poslední otázku se obyčejně navázala někdy rychlá, jindy ostýchavá odpověď chorého, jež vysvětlila celou duševní jeho tragedii. Profesor vedl pak rozbor choroby, pomáhal, kde diagnosa právnickova byla nesprávná, nezabíhaje nikdy do klinických detailů, ale zato objasňuje pečlivě, čeho si právník má především všimati. Respektoval stále a stále se opakující poklesky nezkušených juristů s vlídným úsměvem

a neškodným vtípem, ozařuje svým milým úsměvem chmurné okolí nemocných, ale s taktem jemu vrozeným a plnou vahou své vážnosti zašel vysvětlit i příčiny trudných následků, bez kazatelské přichuti a bez pósy moralistovy: »Tak to počíná: nestrídmost, pijáctví, prostituce... a tak to končí!« Zejména případy paranoie jako nejčastější, s nimiž právník se stýká ve svém denním životě, byly jeho oblíbeným tématem a dovedl žasnoucím právníkům odhalovat pravou podstatu kverulantů a drobných i velkých zločinců. Oživoval jim mrtvou literu. Jsem přesvědčen, že jeho posluchači právníci mnohokrát ve své praxi si naň vzpomínají. Děkuji mu za nové obzory, jež jim otevřel. Než, žel, je možno jen s díky vzpomínati jeho ušlechtilé památky. Neboť již nikdo neuslyší zvučného hlasu profesora Heverocha. Ča.

Sté výročí narozenin Hermenegilda Jirečka. Na den 13. dubna letošního roku připadá sté výročí narozenin Hermenegilda Jirečka, rytíře ze Samokova. Hermenegild Jireček byl bratr známého literárního historika a rakouského ministra kultu a vyučování Josefa, a strýc neméně známého dějepisce slovanského a ministra bulharského Konstantina. Jireček pocházel ze staré rodiny kovářské, usazené ve Vysokém Mýtě. Hermenegild mladší svého bratra Josefa, studoval nejprve v Litomyšli a později v Praze, kdež spolu s bratrem při studiích na filosofické fakultě (1844—1846) a později též na fakultě právnické (1846 až 1850) oba se záhy ocitli ve víru vlasteneckého snažení tehdejšího studentstva. Proto jeho činnost spisovatelská po vzoru počátku jiných současných pracovníků vědeckých počala se beletrií. Ale když později Hermenegild Jireček přišel do Vídně, počal se věnovati studiu literatur slovanských a svou doktorskou disertaci »Über Eigenthumsverletzung und deren Rechtsfolgen nach dem altböhmischen Recht« r. 1855 podanou k promocii ve Štýrském Hradci mladý tehdy praktikant ministerstva kultu a vyučování ve Vídni, u něhož pak působil po plných 40 let, zahájil svou činnost v oboru českých a slovanských právních dějin. A v tomto oboru získal si zásluh skutečně nehynoucích, třebaš nelze upříti, že jeho činnost neobmezovala se pouze na právní historii, nýbrž šířila se i na literaturu, kde spolu s bratrem Josefem stál na straně obránců rukopisů Zelenohorského a Královédvorského a i na historii, kde zejména vedle zpracování historie svého rodného města věnoval se dějepisu místopisnému. Ale nelze říci, že by hodnotě jeho prací ubírala víra v pravost a podvzržené rukopisy. Ať je to ve velkorysém zpracování »Slovanského práva v Čechách a na Moravě« (1861 až 1864) jehož první dva díly byly vydány i německy, či ať je to v monumentálním díle jeho edičním »Codex juris Bohemici«, neztrácí ceny jeho dílo zanícenou vírou v padělký. Za »Slovanské právo« byla mu nabízena profesura na právnické akademii v Záhřebě a universitní profesura ve Varšavě, ale jeho touha dostat se do Prahy byla zmařena odporem německých profesorů. Jestliže však jsou neb budou překonány výsledky jeho práce, ještě mnoho našich generací právnických, bude se obracet k jeho dílu edičnímu. Již se zdálo, jako by Jirečkovi bylo práno splniti dávný ediční program vytčený Palackým, ale opět jeho rozsáhlost a nepřítel osob nedovolily, aby jej mohl vyplnit. »Codex juris Bohemici« měl postupně obsáhnouti všechny právní památky Čech i Moravy. Nebylo však především myslitelné, aby všechny texty zpracovával nově a kriticky. Proto především hlavní důležitost jeho edice záleží ve vydání právních pramenů známých dotud jen v rukopisích neb starých tiscích, ale tím, že je dovedl spojit ve svazky společně s prameny již vydanými, stal se jeho »Codex« nepostrádatelnou pomůckou při badání i studiu přísně historickém. Jireček od 1867 vydal až do své smrti přes všechny finanční obtíže 13 svazků a podle původního rozsahu zbývalo vydati ještě 6 dílů. A tak neúnavný badatel a editor, když snad tušil, že jeho životní dílo zůstane torsem, vydal aspoň jakousi chrestomatii rozšířenou o některé právní prameny slovanské pod titulem »Svod zákonů slovanských« (1880). Jireček ze svých bohatých badatelských výzkumů a zkušeností vydal i biografickou příručku českých právníků (»Právnický život v Č. a na M.« 1903) a lexikálně upravený »Prove, Slovar slovanského práva« (1904).

Nelze pochybovat, že Hermenegild Jireček umíraje ve vysokém věku (29. prosince 1909) želel, že své dílo nedokončil. Ale české právníctvo třeba s jistě trpce si stýská do nepřízné osudy, který takovýmto způsobem drsnou rukou dovedl ničit rozmach vynikajícího jedince, srdečně bude trvale vzpomínati jeho jména, který pokusil se o souhrnnou edici českých pramenů právních s takovým zardem, že ještě drahnou dobu zachová si primát díla Hermenegilda Jirečka. Ča.

O novém Prügelpatentu jednala členská schůze Právnické jednoty moravské v Brně dne 15. března. Referent dr. Neubauer, který referoval o tomže tematě na právnickém sjezdu v r. 1925, podal výklad článku 3. vládního návrhu zákona o organizaci veřejné správy, srovnal oba odstavce tohoto článku s §§ 7 a 11 platného nař. č. 96/54 a upozornil na to, jak vládní osnova v textu i v důvodové zprávě ignorovala takřka úplně resoluci sjezdem usnesenou. V referátu i v debatě zdůrazněno bylo rozšíření zmocnění politických úřadů proti dnešnímu § 7 Prügelpatentu o vydávání příkazů (proti dosavadnímu omezení na zákazy) a poukázáno na doslovné převzetí výrazu »bez újmy soudního stíhání« z dosavadního § 11, jehož normální gramatický výklad znamená přípustnost v každém případě kumulovati oba tresty, policejní i soudní, což patrně není úmyslem autora návrhu. Velmi zajímavá a živá debata, již se za předsednictví II. presidenta n. s. dra Vážného účastnili praktické jak z řad správních úředníků, tak i ze soudců a advokátů, vyzněla v mínění, že sice nikdo nepochybuje o nezbytnosti širokého zmocnění politických úřadů, že však zákonodárce dnešní demokratické republiky — nechce-li již zmocnění toto nějak skutečně omeziti — má se alespoň díky a celkovým tónem příslušného zákonného ustanovení lišiti od monarchického zákonodárce z roku 1854. nn.

Třetí sjezd německých právníků v Československé republice bude pořádán letos o Letnicích (4.—6. června) v Liberci. Na pořadu jednání jsou tyto otázky:

1. V jakých formách měl by býti upraven v budoucím občanském zákoníku zajišťovací převod? Dobré zdání: Tajný justiční rada prof. Dr. P. Oertmann, Göttingen. Referent: Dvorní rada prof. Dr. Klang, Wien.

2. V kterých směrech doporučuje se reformovati platné akciové právo? Dobré zdání: President v. z. soudu Dr. Durig, Innsbruck. Referent: Advokát Dr. E. Stein, Praha.

3. Pokud lze doporučiti zavésti tresty podle volné úvahy? Dobré zdání: Prof. Dr. A. Köhler, Erlangen. Referenti: Prof. Dr. W. Gleispach, Wien, okr. soudce Dr. K. Reinhold, Blansko.

4. Které zásady lze doporučiti pro a) ohraničení deliktů kriminálních a administrativních; b) pro použití obecných norem trestního práva na administrativní delikt? Dobré zdání: Prof. Dr. James Goldschmidt, Berlin; zemský soudce Dr. Anders, Berlin. Referent: Rada nejv. správního soudu Dr. Kneisel, Praha.

5. Reforma správního soudnictví. Dobré zdání: Doc. Dr. Jarolim, advokát, Brno. Referenti: Ministr m. s. Dr. Drews, president pruského vrchního správního soudu, Berlin. Dvorní rada Dr. Mannlicher, Wien.

6. Kterými hlavními směry měla by se bráti daňová politika československá? Dobré zdání: Konsulent Dr. Spitaler, Liberec. Referent: Advokát Dr. K. Fuchs, Praha.

Sjezdový výbor získal pro spolupráci vynikající odborníky tuzecké i cizozemské. Jejich jména, volba temat vskutku časových a osvědčená již pracovní schopnost našich německých kolegů, zajišťují úspěch sjezdovému jednání. O jeho výsledcích a o průběhu sjezdu podáme svého času zevrubnou zprávu. Kizlink.

Opět reforma nejvyššího správního soudu? Jest ještě v živé paměti, že asi před dvěma roky byla odborným kruhům předložena osnova zákona o změně zákona o nejvyšším správním soudě, která však byla veřejnosti tak odsouzena, že byla vzata zpět. Nyní však opět se objevují zprávy, že bude přece změna provedena, sice v menším rozsahu, avšak ve stejném duchu, jako osnova bývalá. Tak se nám kolikrát zdá, že vše, co dobrého nám z dob bývalých bylo zanecháno, musí být odstraněno. Proslýchá se, že se zavede i u nejvyššího správního soudu rozsudečné v částce dosti značné. Bylo by ideálním stavem, aby soudnictví bylo pro všechny zadarmo, a aby občan dosáhl, nebo měl možnost dosáhnouti, svého práva co nejrychleji a bez výloh. Rozsudečné u nejvyššího správního soudu má být zavedeno proto, že prý jest soud přetížen prací a doufá se, že strany nebudou podávati stížností, budou-li museti za nálezy platiti. Ke zjednání nápravy jest nutno rozšířiti počet soudců, nikoli znemožňovati cestu k tomuto tribunálu. Počet případů se také nezmenší zkrácením cesty instancní, po případě odnětím práva stížnosti vůbec. Mnozíci se počet případů není vinou nejvyššího správního soudu, nýbrž patrně u instancí nižších, ježto kverulantských stěžovatelů jest jistě nepatrný počet (stížnost k nejvyššímu správnímu soudu nemá totiž odkládacího účinku). Mnozíci se počet stížností ukazuje, že občanstvo jest v množícím se počtu případů nespokojeno s rozhodováním nižších instancí, a tu jest z de učiniti kroky k nápravě: jest odstraniti příčinu, nikoli její následky. Jakákoliv změna zákona o nejvyšším správním soudě, která by mechanicky bránila občanstvu obrátiti se na tento tribunál, ohrozila by právní bezpečnost a cit spravedlnosti, jež v prvé řadě udržuje občany v přichylnosti ke státnímu zřízení; doufáme, že cit spravedlnosti jest vyvinut zvláště u nás, a že rozhodující činitelé nepřipustí cokoli, čímž by se tento cit mohl jakkoli ohroziti. dnk.

Reorganizace finančních prokuratur. Denními listy prošla zpráva, že se v ministerstvu financí připravuje návrh o reorganizaci finančních prokuratur s ministerstvem financí, při čemž by byla vytvořena jediná generální prokuratura, která by též převzala agendu právního oddělení ministerstva financí. Jako obyčejně byla pak vyslovena domněnka, kdo bude státi v čele nového tohoto úřadu. Vr.

Uhlazená mluva jest výsadou inteligence každého vzdělaného národa a tato mluvnicky a výrazně přesná řeč musí se v prvé řadě objevovati v listech inteligence. Působí proto zvláštním dojmem, čteme-li v odborném listě velké kategorie našeho úřednictva výrazy a obraty, jež bychom neradi viděli v jakémkoli listě veřejně vydávaném. Posuďte sami: »... institucí, na kterou budeme jen platit a nadávat...«, »bylo by záhodno, abychom neprovzovali pštroší politiku jen proto, abychom mohli dodatečně nadávat...«, »na všechny tyto a podobné dotazy odpovídáme, že spravedlnost je, jak známo, slepá a někdy také — šilhavá...« a pod. Případů podobných dalo by se uvést mnoho. Máme za to, že jest úkolem redakce, aby čtenářům předkládala myšlenky jakéhokoli druhu řečí obvyklou v literatuře a ne mezi lidmi nevzdělanými, neboť někdy zásada sebe lepší jest formou nepříhodnou více poškozena, než jejími odpůrci, tím spíše, že jedná se o list značně rozšířený mezi nejinteligentnějšími našimi úředníky. dnk.

Copyright a Printed in Czechoslovakia. Na Mezinárodním sjezdu knihovnickém, konaném minulého roku byla odhlasována v sekci VI. resoluce o sjednání smlouvy mezi USA. a ČSR. stran práva autorského (Copyright). Bylo poukázáno na veliké škody, jež stíhají československé autory, protože zejména díla hudební jako nechráněná se mohou volně na škodu autorů rozmnožovati. — Jiná resoluce vyzývá československé vydavatele, aby neopomíjeli udávati na titulním listě poznámku »Printed in Czechoslovakia«, jak se to vyžaduje podle zákona o dovážených knihách. Američti knihkupci totiž, aby se uchránili trestu 10% kupní ceny, opatřují sami knihy razítkem tohoto znění, což ovšem vyžaduje si značných nákladů a také znesnadňuje obchod

československými knihami do USA. Znění obou resolucí bylo otištěno v 10. čísle Časopise československých knihovníků roč. V. 1926 str. 187—8. Ča.

Zákon ze dne 24. listopadu 1926, č. 218 Sb. z. a n. o původcovském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým (o právu autorském). V oboru práva autorského panoval dosud jako v mnohých jiných oborech právních dualismus: materie byla upravena zákonem ze dne 26. prosince 1895, č. 97 ř. z., s novelou z 26. února 1907, č. 58 ř. z., a zák. čl. XVI.: 1884, jimiž právo autorské bylo upraveno podstatně různým způsobem. Oba zákony byly nad to pak předstízeny technickým vývojem (kinematografie, rozhlas). Jevila se tudíž nutnost sjednotiti dosavadní předpisy, resp. přizpůsobiti je době, a to tím spíše, že republika československá zavázala se čl. 20 mírové smlouvy saint-germainské přistoupení k mezinárodní úmluvě bernské z r. 1908 a přizpůsobiti ji své zákonodárství. Úmluva byla vyhlášena ve Sbírce pod čís. 401 ex 1921, vydání zákona vyžádalo si však značné doby. (Vládní návrh podán 1920, projednání skončeno ku konci 1926). S tím souvisel vládní návrh zákona o smlouvě nakladatelské, který se stal zákonem 22. června 1923, Sb. z. a n. č. 106. Za podklad návrhu zákona autorského byl vzat zákon z 1895, jakožto novější, a přihlíženo též k novým zákonům z tohoto oboru, zejména švýcarskému z 1922, rakouské novele z 1920, italskému z 1925, a polskému z 1926.

Zákon sám jest rozdělen na 5 oddílů (I. Všeobecná ustanovení, II. Obsah práva původcovského, III. Trvání práva původcovského, IV. Ochrana práva původcovského, V. Ustanovení přechodná a závěrečná), a přidržuje se z valné části zákona z 1895, jsa na mnohých místech jeho doslovným překladem (tak hned již nadpis). Obsahuje přece však řadu důležitých úchylek a nových ustanovení. Proti původnímu (a věcně správnějšímu) znění návrhu, že chráněni jsou původci díla, schválena díkce odlišná, vzhledem k potížím, jež by se vyskytly, ježto zákon mluví dále vesměs o dílech. V § 4 druhý odst. č. 2 jsou přidána nově díla kinematografická a pod., při č. 6 jsou ve smyslu čl. II. bernské konvencí nově pojata pod ochranu zákona díla umění stavitelského, t. j. stavby, jevící původní myšlenku, tvůrčí činnost zcela samostatnou, při čemž není rozhodný jejich rozsah. Novinkou je též dále č. 7 (díla umění užitého, zahradní architektury a uměleckého průmyslu). Zde sluší uvéstí ustanovení § 57 zákona o patentech, dle něhož vyloužené popisy patentů požívají stejné ochrany jako díla literatury, až do udělení patentu, nebo, nebyl-li patent udělen, pět let ode dne vyložení. Dopisy, resp. sbírky jejich, denníky a pod. do § 4 zahrnuty nejsou. Sbírkám obsahu literárního, uměleckého nebo fotografického je poskytnuta ochrana v § 5, dopisům jiným (neliterárním) v § 26 proti nepovolanému vydání a uveřejnění. (Zde odchylkou od zásady §u 7, chráněn jest původce) § 7, bylo vytknuto se strany spisovatelů, že nechrání před eventuálním šířením děl literárních rozhlasem. §§ 8—10 definují vydání díla, původce, zpracovatele a spolupůvodce díla, celkem shodně s právem dosavadním, odchylkou odkazují se do řízení nesporného rozhodnutí ve sporech mezi spolupůvodci o nakládání společným dílem. V § 11 označen je pořadatelem (= Herausgeber), kdo příspěvky v celek uspořádá, na rozdíl od vydavatele v běžném smyslu, kterým často bývá i nakladatel. Exekuce na právo autorské je upravena v § 14 shodně s právem dosud platným. V odst. 1. staví se na roveň dědici odkazovník, odst. 2. připouští výslovně exekuci na prováděné stavby a dle odst. 3. jest šetřiti při exekuci též nemajetkových zájmů původcových. Důležitě je ustanovení § 16, odst. 3. o ochraně díla proti znehodnocování na újmu jejich vážnosti nebo hodnoty. Ustanovení toto vychází z všeobecně pocíťované potřeby, aby díla, která mají všeobecný význam pro všeobecné vzdělání, nebyla po smrti původcově zpracováním, provozováním nebo jinou změnou profanována. Právo k zakročení jest poskytnuto subsidiárně, není-li zde právním nástupce autorova nebo opomíjí-li zakročiti, veřejným i soukromým korporacím, do jichž činnosti náleží péče o zájmy literární, hudební a umělecké. Soudní zakročení kteréhokoliv z uvedených činitelů ma

účinek konsumpční. Ustanovením § 20 novelisován zákon o smlouvě nakladatelské v §§ 13, odst. 4. a 5. a 32. Následky nesplnění smlouvy jsou zde stanoveny dle zásad §§ 918 a 919 o. z. o. Další novelisací obsahuje § 68, jímž doplněn § 42, odst. 2. zákona o smlouvě nakladatelské. V oddíle II. upraven jest obsah práva autorského, celkem shodně s právem dosavadním, přizpůsobeným technickému rozvoji (rozhlás, kinematografie). V § 23 č. 6 jsou přesněji určeny okolnosti, za nichž rozmnoženiny mohou být zhotoveny, vlastní potřeba a nedostatek úmyslu získati z nich příjmu. §§ 24 a 25 pojednává o článcích a zprávách v novinách: není-li uvedena záповěď, mohou být otiskány články a stati a původní zprávy, nesmějí však být otiskány práce beletristické a pojednání obsahu vědeckého. V tomto oddíle sluší upozorniti na některé nejasnosti, které se zde vyskytují a jichž podrobnější výklad bude třeba učiniti při vydání prováděcího nařízení. Jsou to ustanovení určující, kdy nastává zásah do autorského práva a kdy jde o dovolené použití, poněvadž pojmy, jichž zákon užívá, jsou téměř nerozlišitelné (zpracování díla, nemající povahy původní, v §§ 22, č. 2, 28, na rozdíl od zpracování v nové dílo podle §§ 23, č. 1, 29, č. 1 napodobení, § 32, volné užití, § 33, č. 1. Zařazení § 30 do II. oddílu není správné a mohlo by vzbuditi zdání, jakoby autor hudebního díla, který je členem tuzemského nebo cizozemského odborového sdružení v tuzemsku zastoupeného měl nárok jen na provozovací honorář. Poněvadž se jedná ve skutečnosti o stanovení následků zásahu do práva autorského, patří do oddílu IV., § 58, odst. 1, podržuje zásadu §u 61 zákona z 1895, že poškozený má nárok na vydání obohacení, i když zasahovatel nelze přičísti zavinění. § 30 obsahuje speciální případ nároku na vydání obohacení. Měl být tudíž zařazen jako zvláštní případ do § 58. Rovněž není důvodu, proč zákon omezil se zde jen na díla hudební. § 34 řeší právo na vlastním obraze. Oprávnění původcova jsou vyhrazena osobě zobrazené nebo nejbližším příbuzným, a trvají do 20 let po její smrti. Výjimky jsou přípustny v zájmu veřejném a pro potřebu úřední. Velmi důležité zvýšení ochrany práva autorského znamená §§ 38 a 39, jímž prodloužena doba ochrany z dosavadních 30 na 50 let. Ustanovení toto prodělalo řadu změn: Vládní návrh zněl na 50 let, usnesení senátu stanovilo 30 let a sněmovna poslanecká restituovala ochrannou dobu na 50 let. I u děl pozůstalých ochrana přiměřeně zvýšena. U děl fotografických zůstává dosavadní doba 10 let po vydání. Ustanovení trestního práva materiálního i formálního doznala za spolupracovníctví prof. Mířičky úplného přepracování. Zásah jest buď přečin, stal-li se vědomě, nebo v úmyslu klamati (§§ 45 a 46), nebo přestupkem, vznik-li nedopatřením nebo porušením zákazu. (§ 47). Tresty jsou buď tresty na svobodu nebo peněžité, mohou být kumulovány. V § 49 stanoví se příslušnost pro trestní řízení. Obecné soudy jsou příslušny pro konání řízení, i tehdy, je-li obviněna osoba vojenská. O promlčení jedná § 51. Lhůty činí dva roky při přečinech, 6 měsíců při přestupcích, a počínají se uvedením díla v oběh. Kromě uplynutí lhůty promlčecí nevyžaduje se jiných podmínek. Ustanovení § 57 jsou obsahu civilně-právního. § 59 upravuje řízení objektivní. Z ustanovení závěrečných sluší vytknouti, že zákon nabývá působnosti od 1. března 1927.

Přes některé nedostatky znamená zákon o právu autorském zdářílou unifikaci v důležitém oboru právním. F. Veselý.

Mezinárodní anketa o zdravotním významu sociálního pojištění. svolaná Společností národů, konala se ve dnech 28. listopadu až 2. prosince 1926 v Kodani. Za předmět studia bylo zvoleno dánské sociální pojištění, ježto dosud podrželo charakter pojištění dobrovolného. Účastníci ankety shrnuli svoje dosavadní poznatky o vztazích sociálního pojištění k veřejnému zdravotnictví a zdůraznili velký význam prevence, zvláště u pojištěnců mladistvých a u dětí pojištěnců. Inspektor dánského sociálního pojištění pojednal ve své přednášce o historickém vývoji dánského sociálního pojištění a o důvodech, jež vedly k zavedení pojištění dobrovolného. Bylo také pojednáno o systému dánského sociálního pojištění a jeho výhodách a praktických

výsledcích. Anketa pojednávala o sociálním pojištění s hlediska lékařského. Československo zastupoval Dr. Říha, Dr. Jindřich.

Pracovní soudy v Německu. Dnem 1. ledna 1927 vstoupil v Německu v platnost zákon z 23. prosince 1926, jímž se upravuje soudnictví ve věcech pracovních. Odstraňuje se jím dřívější roztržitost v tomto oboru, kde dosud rozhodovaly jednak soudy průmyslové (Gewerbegerichte), jednak soudy obchodní (Kaufmannsgerichte), jednak rozhodčí soudy gildovní (Innungsschiedsgerichte) a konečně komora rozhodčích soudů práce. Průmyslové soudy byly zcela autonomní a podléhaly jen v Poryní ministru spravedlnosti. Ostatní průmyslové a obchodní soudy nepodléhaly ani ministerstvu spravedlnosti a rozhodčí soudy gildovní byly pak samostatně ustaveny příslušnými gildami. Předsedové těchto soudů nebyli soudci z povolání a u soudů průmyslových a obchodních byli jmenováni správou obecní a účastněnými korporacemi. Novým zákonem upravuje se soudnictví pracovní jednotně na základě nezávislých soudů třech instancí, podléhajících státní správě. Předsedy pracovních soudů prvé instance jmenuje ministr spravedlnosti příslušného státu z osob znalých pracovních otázek a sociálního zákonodárství. V praxi to jistě ve většině případů budou soudcové z povolání neb jiní veřejní úředníci. Přisídící jsou jmenováni na tři léta nadřízenými správními úřady po návrhu zaměstnavatelských a zaměstnaneckých organizací v obvodu soudu. Skládají přísahu do rukou předsedy. Přisídící (muži nebo ženy) musí býti nejméně 25 let staří a aspoň rok na území soudu zaměstnavateli neb zaměstnanci. Jejich funkce jest čestná, mají však nárok na náhradu za ztrátu výdělku. Řízení v první instanci se koná před komorou, sestavenou z předsedy a jednoho přísedícího zaměstnavatele a jednoho zaměstnance. Má-li soud komor více, jest spravován výborem, který tvoří předseda a po třech přísedících ze zaměstnanců a zaměstnavatelů. Pracovní soudy druhé instance jsou zřízeny při státních soudech každého státu a z členů tohoto soudu znalých sociálního zákonodárství jsou jmenováni též předsedové komor. Jmenování přísedících se děje obdobně jako při soudech prvé instance, jenom že hranice věková je tu zvýšena na 30 let a požaduje se nad to ještě nejméně tříletá praxe u pracovního soudu. Při každém pracovním soudě druhé instance jest zřízen výbor přísedících. Říšský pracovní soud jest pak zřízen u říšského soudu a jeho komory se skládají z přísedících soudců a nesoudců. Předsedové i místopředsedové komor a soudcovští přísedící jsou jmenováni ze soudců říšského soudu. Přisídící nesoudcové jsou pak jmenováni říšským ministrem práce v dohodě s říšským ministrem spravedlnosti na dobu tří let. Musí mít aspoň 35 let a být po určitou dobu v Německu činní jako zaměstnanci nebo zaměstnavatelé. Jeden přísedící zaměstnavatel a jeden zaměstnanec při každé komoře práce říšského soudu musí se účastniti těch usnesení tohoto soudu, jež se vztahují k otázkám zákonodárství práce. Tito přísedící se považují za členy říšského soudu. — Do kompetence takto organizovaných pracovních soudů spadají všechny spory mezi zaměstnanci a zaměstnavateli i organizacemi těchto obou, vznikající z podmínek zaměstnání neb učení, spory na základě kolektivních smluv, též spory o existenci či neexistenci těchto smluv. Vyjmuty jsou spory, při nichž jde o vynález dělníka, a některé spory s ohledem na ustanovení obchodního zákoníka. Všechny spory počínají se projednávat v prvé instanci; převyšuje-li hodnota sporu 300 marek, je možné odvolání k druhé instanci a v některých případech i k říšskému soudu. Řízení provádí se před pracovními soudy podobně jako před obecními soudy civilními. Zastoupení advokáty není dovoleno před pracovními soudy prvé instance, dovoleno však v instanci druhé a před soudem říšským. V prvé a druhé instanci mohou však být na místě advokátů činní zástupci příslušných zaměstnaneckých neb zaměstnavatelských organizací. K. Gerlich.

Mezinárodní sbírka judikatury v otázkách pracovních. K dosavadní Sbírcce zákonů (Série législativ), v níž uveřejňuje Mezinárodní úřad práce texty neb překlady zákonů a nařízení, týkajících se otázek

pracovních, přistoupila v poslední době nová sbírka velmi vhodně ji doplňující: Recueil international de jurisprudence du travail. Právě vydaný prvý svazek této sbírky obsahuje nejdůležitější rozhodnutí zásadních otázek v oboru pracovního práva, pokud mohou mít vliv na zdokonalení zákonodárství práce po stránce mezinárodní, prozatím ze čtyř hlavních průmyslových států: Německa, Anglie, Francie a Itálie. Vydáváním této sbírky chce Mezinárodní úřad práce usnadnit studium cizích pracovních zákonů a přispěti tak k rozvoji dělnického práva. —kg.

O peněžním trhu našem a cizím měl p. říditel K a r á s e k v Národohospodářské společnosti 28. února t. r. zajímavou přednášku. Vedle teoretických thesí, které byly rámcem thematu, vyplnil přednášku bystrými postřehy praktickými, zejména kritikou našich poměrů peněžních a pak zajímavým srovnáním našeho trhu s cizími. Poukázal na to, že peněžní trh moderní je charakterisován úvěrovým hospodářstvím, které umožňuje hromadění kapitálu v měřítku dříve nemyslitelném, že prostředky, které takto se na peněžní trh dostávají se přeměňují na zápůjčky jednak krátkodobé, jichž úkolem jest udržeti koloběh oběžných statků, jednak dlouhodobé, které mají tvořiti kapitál neproduktivní. Jako formy dlouhodobého úvěru uvádí vedle obligací, zástavních listů, také akcie, ačkoli s hlediska právního nezakládá akcie obligačního nároku, nýbrž přímo vlastnický podíl na akc. společnosti. Poměr mezi těmito dvěma skupinami nedá se určití a fluktuace peněz z jedné skupiny do druhé, přináší s sebou poruchy. U nás máme prý na př. právě takovou poruchu, která se projevuje nadbytkem peněz, a jejíž příčinou jest zanedbávání dlouhodobých zápůjček. Jinak mají fluktuace tyto různé příčiny, často je to daňová psychologie, která vede k přesunům z úvěrové skupiny dlouhodobé do krátkodobé nebo naopak. Jinak nabývá fluktuace rázu mezinárodního, přenáší se ze státu do státu a vyrovnává se také vlastně až na mezinárodním peněžním trhu. Organizátory peněžního trhu jsou obchodní banky. Naším bankám vytýká prestižní vkladovou politiku, pro kterou obávají se, aby nenastal přesun ze vkladů do cenných papírů. Poukazuje, že poměr vkladů a cenných papírů je v cizině pro cenné papíry daleko příznivější, na př. v Americe bylo před válkou 30% národního majetku uloženo v cenných papírech, v Anglii 40%, ve Francii 50%, v Německu 20%. V Americe se to vysvětluje převahou akciových společností, které mají v ruce 90% výroby a vytvořily si ohromné rezervy, jimiž věnovaly $\frac{1}{3}$ až $\frac{1}{2}$ svých zisků. Úspory byly umísťovány přímo v průmyslových papírech. Banky přišly, až když průmysl byl zaveden, nejsou proto dosti organisovány a vlastně ovládá trh několik finančních magnátů (Morgan a pod.). Také peněžnictví decentralisováno. 90% vkladů je po venkově. New York nabyl své prestiže po válce ohromnou aktivitou platební bilance, která mu dovoluje umístiti ročně kapitál za 1 miliardu dolarů. Vklady financují hlavně bursovní spekulaci krátkodobými tak zv. denními penězi, jichž sazby silně kolísají. Naproti tomu anglické banky, z nichž ovládají trh vlastně Big Five, mající po ruce 80% prostředků peněžních, mají ohromnou tradici, ale podle ní omezují se jen na krátkodobé úvěry, které nesjednávají samy, nýbrž prostřednictvím správy peněz jim svěřených, které umísťují bezpečně a likvidně na brokers. Financován je světový obchod, jehož Londýn je ode dávna centrem, krátkodobým úvěrem, eskontem směnek, ale velice oblíbený je také úvěr nejkratší, t. zv. denní peníze nebo dokonce over-nights (zápůjčky od poledne do rána). Stav Anglické banky je spíše kvalitativní než kvantitativní, banky nejsou na ni závislé, nezadávají jí svých akceptů, ale respektují její názory. Vůbec čím silnější bankovníctví, tím méně se spolehá na cedulovou banku. Také ve Francii rozhodují vlastně na peněžním trhu tři banky, které mají v rukou 80% všech vkladů. Také zde, zcela v západních tradicích, nefinancují průmysl, nýbrž věnují se jen správě svěřených peněz. Soukromý eskont je tam však málo vyvinut, poněvadž není prvotřídního materiálu. Za to tím více je oblíbeno ukládati kapitál v cenných

papírech. Je zajímavé, že tři čtvrtiny francouzských emisí jsou půjčky zahraničním státům, zemím, komunám. Jako v Anglii, hraje i ve Francii velkou roli stará finanční tradice, která způsobuje, že kapitál ode dávna umístovaný a vzrůstající má trvale příznivý vliv na platební bilanci. V Německu je struktura peněžního trhu od západních zcela odlišná. Jako u nás je tam velice vyvinutá organizace vkladová. Vytvořily se zejména veliké ústavy veřejné (Pruská státní banka [Seehandlung], zemské ústavy, Verkehrskreditbank říšských drah a pod.) Průmysl byl financován ve velkém měřítku, kdežto obchod cennými papíry se nerozvinul tak jako na západě. Trh neměl toho mezinárodního charakteru jako trhy západní, byl však velice dobře organisován. Trh československý je charakterisován povahou státu, v němž se stýká agrární východ a průmyslový západ. Úspory se odhadují na 23% národního jmění. Organizace jest podobná jako v Německu, ale schází nám hypoteční banky, které nabyly v Německu velikého významu. Nedostatky našeho trhu projevíly se zejména v posledních letech. Ukázalo se, že dlouhodobý úvěr je zanedbán, že scházejí průmyslové obligace, ale že i větší rozšíření akcií by se doporučovalo (doporučuje, aby t. zv. zamrzlé úvěry bankovní u průmyslu, t. j. které průmysl není s to zaplatiti, byly přeměněny na akcie, přehlíží však finanční efekt zejména s hlediska daňového). Poukazuje na nedostatky obchodních smének, ale slibuje si nápravu pouze od zavedení bankovního akceptu. Z nedůvěry k obchodním bankám nastal přesun vkladový k zemským ústavům, takže tyto soustředily na sebe se spořitelny, ale bez šekového úřadu 5 miliard Kč, které jsou tím oduňaty svému úkolu. Není spojitosti peněžního trhu s bursou. Banky omezují se na politiku pouhé likvidity, ačkoliv vlastně naprostá likvidita neexistuje. Anglické banky se považují za nejlépe likvidní, poněvadž udržují 50% hotovostí, a přece, kdyby mělo od některé být vybráno najednou jen 20% vkladů, přivede ji to zcela z rovnováhy. U nás se prý banky starají jen o to, aby měly po ruce pohotové prostředky, na př. ve státních pokladničních poukázkách. Obchodních smének je málo. Hotovosti své pak ukládají u Zemské banky a Živnostenské banky (tato od převratu nepoužila eskontu Národní banky) a z těchto dvou má každá 1/2 miliardy Kč u Národní banky. Tato miliarda reprezentuje polovičku žíra u Národní banky vůbec. Tyto hotovosti neudržují prý banky rády, ale nutí je k tomu prestiž a možnost umístiti prostředky jinde. Tím jsou prý odlišné naše poměry od západních a německých a to v náš neprospěch. Politika bankovní je příliš jednostranná a postrádá v Národní bance správného ukazatele, který by bankám naznačoval vývoj. Přes to není prý možno umělým způsobem něco napravití. Vývoj si musí sám pomoci čilejšími styky s cizinou, větším používáním obchodní sménky, zavedením bankovního akceptu a průmyslových obligací, a bohatším trhem krátkodobým.

Uvedeny byly zde z přednášky, která ostatně vyjde tiskem, vlastně jen její aktualita, a to úmyslně, poněvadž ty byly právě nejzajímavější a přispěly nejvíce k její pestrosti. Dr. Lepař.

LITERATURA.

Dr. Miroslav Boháček: Ademptio legati. Příspěvek k nauce o zrušení odkazů podle práva římského. »Knihovna spisů právnické fakulty university Komenského v Bratislavě«, sv. 10. 1925. 80. Stran 165. — Ademptio legati jest jednostranný projev, jímž zůstavitel odnímá singulární majetkový prospěch (v širším smyslu) tomu, jemuž jej byl před tím testamentárně dispozicí zůstavil. Boháček ve své precisi a neobyčejně poutavé práci vyšetřuje kritickou metodou, co platilo o tomto právním jednání v klasickém právu, jak se vyvíjelo, a co z něho učinili kompilátoři. V klasickém právu byla ademptio legati právní jednání přísně formální, učiněné buď v téměř testamentu